

**TURISZTIKAI ÖSSZEHOSONLÍTÓ ELEMZÉS A VAS-ÉRI MOCANITA (MÁRAMAROS MEGYE) ÉS A
KEMENCE-PATAKON JÁRÓ PÁEV KISVASUTAK (BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYE) TEKINTETÉBEN A
HATÁRTALANUL PÁLYÁZAT KERETÉBEN**

A ZEMPLÉN ÉS A RADNAI-HAVASOK GELSZÍNI GYALOGOS TURISZTIKAI ELŐNYEI ÉS LEHETŐSÉGEI

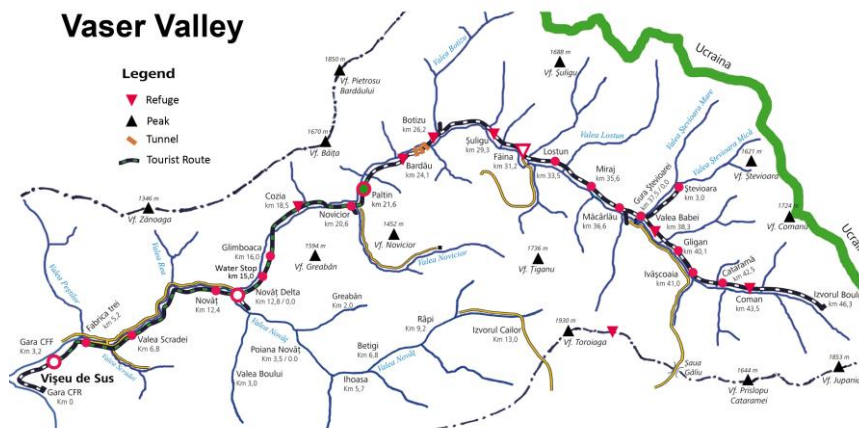
(HAT-19-02-0079)

Az összehasonlítandó kisvasutak bemutatása:

1. Mocanita

**MOCĂNIȚA MARAMUREȘ
VIȘEU DE SUS**

(kép forrása: <http://cffviseu.infoviseudesus.ro/en/railway.htm>)

A kisvasút honlapja: <https://mocanita-maramures.com/>

A kisvasút Románia ma már egyetlen teherszállítást (faanyag szállítást) is végző kisvasútja. A vonat a Máramarosszigettől mintegy 65 kilométerre lévő Felsővisóból indul, innen megy be a hegyek közé, majd ide tér vissza. Felsővisó amúgy mindössze 200 kilométerre van a magyar határtól.

A személyszállító vonatok november-április hónapokban csütörtöktől vasárnapig, míg május-és október között a hét minden napján közlekednek.

A vonatok hosszú, oda-vissza mintegy 42 km-es utat járnak be a Vasér völgyében Felsővisó és Paltin állomások között. Ennek okán naponta egy alkalommal, 9 órakor indulnak a vonatok és kb 15.30-kor érkeznek vissza.

Normál jegy: 75 lej felnőtt, 65 lej diák /Nyugdíjas, 49 lej Diák (6-16 év).

Mocănița Speciális csomag: 124 Felnőtt, 114 lej Diák/Nyugdíjas, 89 lej Diák (6-16 éves korig) Tartalmazza: a jegyet, grilltányért, kávé, üdítőt, péksüteményt.

2. PÁEV

(forrás: http://www.eszakerdo.hu/magyar/erdvinfo/paev_terkep_uj.htm)

A Pálházi Állami Erdei Vasút pályája eredetileg ipari anyagmozgatás céljából épült meg 1888-ban, így ez hazánk egyik legöregebb kisvasútja. Rajta a menetrendszerinti személyszállítás csak 1958-ban indult meg, napjainkban azonban a hegyközi térség egyik leglátogatottabb turisztikai attrakciója.

Nyomvonala a Kemence patak völgyében húzódik, s Pálháza községtől Rostallóig tart, így általa megismerhetjük a Zempléni Tájvédelmi Körzet legszebb részeit. Ipartelepi megállóhelyén Erdészeti és Vadászati gyűjtemény tekinthető meg. Kókapu a térség kedvelt úticélja, s a kisvasúti vonal köztes állomása. Az itt található vadászkastély szálláslehetőséget kínál, közelében csónakázótó található. Kókapuról több turistaútvonal is indul a Zemplén vadregényes tájaira.

Tapasztalataink:

A Mocanita kisvonatot 2021. szeptember 23.-án használtuk, míg a Pálházi Állami Erdei Vasutat 2019. október 24.-én. Felsővisóra Máramarosszigetről, míg Pálházára Tokajból indultunk 1 busznyai diák és tanár társaságában, mind a 2 út kb. 1 óra 10-20 percet vett igénybe. A jegyeket mind a két esetben elővételben rendeltük, ennek megfelelően a helyszínen csak a jegyek felvételével kellett dolgoznunk, sorban állni pénztárban emiatt nem kellett. A Mocanita esetében meg kell említenünk, hogy elsősorban most már online elővételben értékesítik a jegyet, ami az előre tervezhetőség szempontjából fontos előrelépés. Ez biztosítja azt, hogy biztosan lesz helyünk a vonaton, és nem csak akkor derül ki az, hogy még sincs hely, amikor már odautaztunk.

Az online jegyrendelés elérhetősége: <https://online.mocanita-maramures.com:8870/>

Összehasonlító elemzés lévén az alábbi szempontok szerint szeretnénk egy rövid olyan összehasonlítást tenni, ami nekünk gondot/fejtörést okozott az utjaink tervezése, előzetes felkészülése, illetve a helyszínre érkezés során.

Összehasonlító szempontok	MOCANITA	PÁÉV
Busszal érkezők leszállása, parkolása	A kisvasút induló állomása területén óriási kavicsos parkoló áll rendelkezésre a buszok várakozásának.	Leszállni csak a főúton tudtunk egy helyközi járat buszmegállójában, majd a busznak csak egy olyan parkolóhely áll a rendelkezésére, ami elég kicsi és fizetős parkoló (az egész településen egyébként csak itt kell fizetni). Így a buszofőr elment a település végén található töltőállomásra, ahonnan nem zavarták el, de erre építeni nem annyira üdvözítő.
Jegypénztár, WC az indulásnál	Aranyos kis épület ajándékbolttal, büfével, WC használati lehetőséggel egyben.	Most épült, impozáns, büfével és WC használati lehetőséggel, jegyértékesítés viszont nincs az épületben, a jegyeket a vonatkísérőtől lehet megvásárolni.
A szerelvények	Zárt szerelvények, amelyek kis vaskályhával be lehet fűteni, de ottjártunkkor erre még nem volt szükség.	1 db zárt és 1 db nyitott kocsiban utaztunk, a zárt kocsiban nem volt befűtve. Az időjárás októberi volt, a nyitott kocsikban való utazáshoz már egy softshell kabát elért bőven.
A tömeg	Rajtunk kívül még sokan mások utaztak, a szerelvényünk kb. 5-6 kocsiból állt. Amíg a Paltin állomáson voltunk, utánunk még vagy 2 hasonló méretű szerelvény érkezett. Paltin mezején több száz ember tartózkodott.	Rajtunk kívül pár ember utazott a vonattal, pedig nem különjáratl mentünk. Rostálló végállomáson, az ott tartózkodásunk alatt más emberekkel nem találkoztunk.

<p>A végállomás „látványa”</p>	<p>Paltin egy olyan kiszélesedő völgyben helyezkedik el a Vas-éren, ahol nagyon sok pad és asztal várja az ide érkezőket. Több büfé is üzemelt, ahonnan szállt a grillezők füstje a magasba, szólt a hamisítatlan román zene. nagyon sokan étkeztek ezekből a büfékből a padokon. A patak a terület szélén folyik el. Van egy olyan épület, ahol ingyenesen lehet angol WC-t használni.</p>	<p>A végállomáson van egy kis kiszélesedő füves terület, illetve egy db esőház, aminek a padjai elég romosak és korhadtak már esetleg rossz idő esetén be lehet húzódni. A Kemence-patak a kis füves terület mellett folyik. A végállomáson nincs vasúti és semmilyen épület, így WC sincs (még pottyantós sem), csak az erdő, vagy a közel 1 km-re található Kőkapu étterem áll rendelkezésre.</p>
<p>A végállomáson és környékén mit lehet csinálni két osztálynyi középiskolás diákkal?</p>	<p>Mivel mi mind a két esetben célzott tevékenység tervvel érkeztünk, és már ismertük a fogadó körülményeket előre, így nem volt gond az idő tartalmas eltöltésével. Mind a két állomáson folyó patakon BISEL vizsgálatot végeztünk, ami önmagában egy 1,5-2 óra hosszát igénybe vevő művelet. Ezzel el is megy az az idő, amíg a vonat indul is vissza. Mivel azonban ez egy speciális vizsgálat, nem minden osztály tudja vagy akarja ezt csinálni. Aki messzebből érkezik és nem ismeri a körülményeket, bajban lehet. Az üzemeltető vasúttársaságok esetleg a honlapjaikon tehetnének közzé program javaslatokat.</p>	
<p>Na jó de ha nem akarunk BISEL-ezni?</p>	<p>Büfézni, piknikezni nagyon jó helyszín, a választék kielégítő, rengeteg paddal. Osztállyal amolyan klubdelutánt is lehet szervezni ide, festő környezetben. Ha nem ilyen típusú programot szeretnénk, akkor szép túrákat lehet tenni a környéken. Autóval viszont nem igen lehet ide feljönni, hacsak nem off-road jellegűvel. Innen induló vagy ide érkező tanösvényekről nem találtunk információt.</p>	<p>Nagyon szép csillagtúrák kiinduló és végállomása lehet Rostalló végállomás. Régebben működött a pár száz méterre található turistaszállás, mostanra azonban sajnos bezárt. Idáig vezet a Kőkapui kövesút, azon lesétálhatunk az alig 1 km-re levő Kőkapuig, ahol megnézhetjük a csodás Károlyi kastélyt, csónakázhatunk vagy horgászhatunk a kis tavon is, ami itt van a sziklafal tövében. Félúton Rostalló és Kőkapu között egy erdészeti kör tanösvény van, amelynek bejárása kb. 1 óra, így az összesen 2 órás vonat visszaindulásig kényelmesen</p>

		bejárható.
Vannak-e kiegészítő vagy különleges program lehetőségek?	Abban a tekintetben lehet válogatni, hogy különböző időpontokban esetleg más-más típusú szerelvényel utazhatunk, illetve, hogy a vonatjeggyel együtt igénylünk-e Paltin állomáson étkezést.	Lehet különböző időpontokban speciális járatokra jegyet venni: szarvasbögés idején, egy-egy réten külön megáll a vonat és közösen lehet hallgatni a bögést, vagy lehet ún. fényképtúrás vonatjegyet venni, amikor is különleges növények virítanak a vonal mentén, és ezeket lehet egy-egy speciális megálláskor fotózni.
Milyen típusú turista közönségre épít?	Elsősorban nagycsaládos, baráti társaságok, busszal nagyobb számban érkezőkre, azt az elvet követvén, hogy a bakancsos turizmus csökkenésével az erdőbe látogató lábával nem érintve a talajt, a kisvasút szerelvényeivel belátogat az erdőbe, majd onnan távozik is a visszafelé jövő vonattal.	Itt elsősorban kisebb létszámú csoportokra építenek, családokra, akik a felső állomásról visszasétálnak Kőkapuig. A bakancsos turizmust kiszolgáló funkciója az össz utasforgalom tekintetében nem számottevő.
Zavaró-e a környezetre?	A BISEL vizsgálatunk szerint egyértelműen nemmel lehet felelni. Ráadásul mind 2 vasút esetében arról beszélünk, hogy évtizedekkel ezelőtt került kialakításra. A két vasút környezetterhelése azonban nem egyforma, hiszen a MOCANITA nagyságrendekkel több utast szállít. A két vasút üzemeltetési körülményei sem egyformák, a MOCANITA látványra is nagyobb környezeti terhelést jelent. Az induló állomás tekintetében a MOCANITA szennyezettsége jelentősebb, sok helyen látni olajjal szennyezett talajt.	
Élővilág különlegessége	A máramarosi magas hegyek jellemző élővilága és látványa kísér minket végig. Meredek hegyoldalak, bővizű vízfolyások, sűrű fenyőerdők és legelők mozaikja mindenütt. A hosszú vonatút során elgondolkozik az ember, hogy olyan körülmények között élő emberek házáit is	A vonat a kalauzok szóbeli tájékoztatása alapján nem riasztott és riaszt el sem baglyokat, sem hiúzokat, és még sasokat sem, a patak medrében a petényi márna és a különféle rákfajok most is jól érzik magukat mellette. A természettel való együttélés ékes példája, hogy az

	láthattuk, ahonnan szemmel láthatóan akár hetekre sincs kapcsolat a külvilággal téli időszakokban.	érdeklődők a kisvasút vonatairól hallgathatják meg a szarvasok őszi koncertjét, anélkül, hogy az állatok bármilyen módon zavartatva éreznék magukat. A patak medrének tavaszi látványossága pedig az itt nagy számban élő királyharaszt.
--	--	--

A ZEMPLÉN ÉS A RADNAI-HAVASOK GELSZÍNI GYALOGOS TURISZTIKAI ELŐNYEI ÉS LEHETŐSÉGEI

Pályázatunk során a két területet elsősorban természeti, épített turisztikai valamint aktív turizmus szerint szervezett programokkal próbáltuk megismerni és megismertetni 5-5 nap alatt.

Összehasonlító szempontok	Zemplén	Radnai-havasok
A terület nagysága	A Zemplén területileg kisebb, busszal és autóval jól bejárható akár egy akár pár nap alatt is, attól függően, milyen programcsomagot valósítunk meg.	A terület viszonylag nagy, és nagyobb magasságok is jellemzik.
Tömegközlekedés	A tömegközlekedés nem viszonylag jónak mondható, de erőteljes tervezést és alkalmazkodó képességek igényel. a belsőbb falvak elérése a napi 1 pár buszjáratral sokszor bajosabb.	A tömegközlekedés nem mondható jónak, mint ahogy általában Romániában sem jó. A busz és a vonatközlekedésre építeni nem nagyon lehet, a pénzért stoppolás még mindig a legelfogadottab tömegközlekedés, de ezt nagyobb csoporttal megtenni szinte lehetetlen. A közúthálózat sem sűrű.
Turisztikai attrakciók száma	A Zemplénben az utóbbi 10 évben jelentős fejlesztések mentek végbe: Várak, kastélyok felújítása, aktív turisztikai elemek fejlesztése, a Kéktúra fejlesztése. Fontos elem az ún. „élménylánc”	A turisztikai attrakciók száma szegényes. Tipikusan egy-egy sípályára korlátozódnak. A hegység magasabb régió egyáltalán nem kiépítettek, nincsenek sem turistaházak, sem menedékhelyek, a

	kialakítása.	turistautak hálózata gyér.
Pénzügy (olcsó vs. drága)	<p>Az „olcsó desztináció” imázs helyett a speciálisan egyedi kínálat és a magas minőségi színvonal</p> <p>válí a fő versenytényezővé, amely az élménylánc minden elemében érvényesülni tud.</p>	<p>Mivel nagyon nincs kevés az attrakció, így nem mondható drágának. Cserébe viszont minden civilizált dolgot magunkkal kell vinni a magasabb régiókba, ami drágává teheti. A kisebb panziók még megfizethető árúak.</p>
Hozzájárulás a magyar kulturális örökség megőrzéséhez	<p>Tokaj-hegylája, Zemplén a természeti és kulturális örökségre, hagyományokra épülő sajátos arculat kialakításával, megőrzésével érheti el a turisztikai piacon a megkülönböztetést.</p>	<p>A területen szórvány magyarság él. A legnagyobb érték az, hogy meg lehet őrizni az évszázadosan egymás mellett élő kultúrák által létrehozott épített, és kulturális örökségeket. A területen hagyományosan elterjedt a magashegyi ún. alhavasi, havasi legelőkön végzett rideg legeltetés és állattartás. Ez a művelési forma manapság Magyarországon már nincs jelen, sőt, sok esetben maga a kaszálás is ritka tevékenység a hegyi kaszálókon.</p>
A turizmus természeti környezetre gyakorolt hatásainak optimalizálása	<p>Tudatosítani kell a turistákban a borvidékhez több ponton kapcsolódó zempléni védett természeti területeken az elvárt viselkedést.</p> <p>A turistákat és a turisztikai vállalkozásokat is megfelelő módon tájékoztatni szükséges tevékenységük lehetséges negatív természeti környezeti hatásairól.</p> <p>A területen a károsanyag kibocsátás csökkentését a környezetbarát közlekedési módok előtérbe helyezésével kell elősegíteni.</p>	<p>A területen a tömeges gyalogos turizmus egyáltalán nem jellemző. A turistautak hálózata az alacsonyabb területeken vegyes használatú, mivel a havasi legelőkön a nyájak ezeket az utakat is használják. A terület törpecserjés és törpefenyves állománya szinte teljesen hiányzik, a legeltetéssel nem fér össze, de a Területileg illetékes nemzeti park jelentősebb rézezen visszatelepítéssel, a legeltetés korlátozásával próbáljai visszaállítani ez eredeti állapotokat. Szemetelés és egyéb szennyezés nem jellemző,</p>

		hiszen a tömegturizmus nincs jelen. A sátras turisták közül pedig azok jönnek fel ilyen nagyobb (2000 méteres) magasságokba, akik sokkal környezettudatosabbak.
Gyalogos turizmus helyzete és fejlesztési lehetőségei	A Zempléni-hegységben 18 település területén mintegy harmincezer hektáron került kijelölésre a Zempléni Tájvédelmi Körzet, mely a fokozottan védett részek kivételével szabadon látogatható. A Zempléni-hegység több, mint 340 km hosszúságú jelzett turista útvonalával szerteágazó lehetőséget kínál a kirándulásra, akár többnapos túrára is. Ezen turistautak teljesen behálózzák a hegységet, így mindenki megtalálhatja a magának megfelelőt.	A Radnai-Havasokban jellemzően nem a gerincútvonalon, és a csúcsokon, hanem az oda vezető útvonalak alsó harmadában, jellemzően hegylábi településeken vagy hágókban találunk menedékházakat. Belőlük összesen 9 db található, kisebb nagyobb csoportok fogadására alkalmasak. A magasabb régiókban kizárólag vagy szabad ég alatt, vagy sátrakban lehet aludni.

A Máramarosszigeti utazó csapat

Tanárok: Tóth Attila, Kamenyiczki Gábor, Pataki Zsolt

2021.szeptember 25.

